

УДК 340.114(063)
П68

Право як ефективний суспільний регулятор : матеріали
П68 міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів,
14–15 лютого 2020 р. – Львів: Західноукраїнська організація
«Центр правничих ініціатив», 2020. – 124 с.

Видається в авторській редакції. Оргкомітет конференції не
завжди поділяє думки учасників.

УДК 340.114(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Сидоренко О. О.
ЗНАЧЕННЯ І МІСЦЕ ПРАВОВИХ АКТІВ
У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ..... 7

НАПРЯМ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Гичка Л. Ю.
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД В УКРАЇНІ..... 11

Кітасва О. В.
ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СПОСОБІВ
ПРОВЕДЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ В УКРАЇНІ 14

Копча В. В.
ЗВЕРНЕННЯ З КОНСТИТУЦІЙНОЮ СКАРГОЮ
ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ
ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ 18

Яцюк Т. М.
ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЧАСУ
ЗАВЧАСНОГО СПОВІЩЕННЯ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ
ГРОМАДЯНАМИ СВОГО ПРАВА НА ПРОВЕДЕННЯ
МІТИНГІВ, ПОХОДІВ, ДЕМОНСТРАЦІЙ..... 21

НАПРЯМ 3. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Бахуринська О. О.
ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ
ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ..... 25

Волоско І. Р.
ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СУДУ
ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ..... 29

Мазейкіна В. Р., Яцик Т. П.
ВІОКРЕМЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «СПЕЦІАЛЬНОЇ» ОСУДНОСТІ
У ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ 33

НАПРЯМ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Бараненко Д. В.
кандидат юридичних наук

ФУНКЦІЇ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Функції разом із принципами визначають основні характерні показники, ознаки, напрямки розвитку і становлення певного поняття, процесу тощо, в даному випадку – нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади. Огляд діючого законодавства, юридичної наукової літератури виявив, що певним чином висвітлено поняття функцій правотворчості, але не приділено належної уваги функціям нормотворчої діяльності, що й обумовлює актуальність та нагальну необхідність дослідження даного питання. Таким чином, функції – це певні напрямки діяльності, які мають здійснюватися відносно об'єкта цієї діяльності [1, с. 51]. Так, враховуючи, що в загальному розумінні нормотворча діяльність органів виконавчої влади – це діяльність уповноважених органів із створення, зміни, доповнення, скасування, втрати чинності нормативно-правових актів, функціями нормотворчої діяльності, на перший погляд є певна діяльність щодо створення нормативно-правових актів та підтримання їх у контрольному стані. Пропонуємо визначити поняття функцій нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади як певні напрямки нормотворчої діяльності стосовно підзаконних нормативно-правових актів.

З метою визначення переліку та сутності функцій нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади вважаємо за доцільне здійснити змістовний аналіз запропонованих функцій правотворчості. Функція первинного регулювання – створення нормативно-правового акта у разі виявлення суспільних відносин, які потребують певного регулювання та єдиним дійсним способом є спосіб нормативно-правового регулювання. Важливо, що функція первинного регулювання, на нашу думку, є функцією в «ідеальному варіанті» притаманною законотворчій діяльності, через те що саме закон є нормативно-правовим актом вищої юридичної сили, який має первинно визначити основні засади регулювання певних відносин, а органи виконавчої влади шляхом реалізації нормотворчих повноважень мають створювати підзаконні нормативно-правові акти, які конкретизують,

«розкривають» норми, встановлені відповідним законом у відповідності до нього та у його межах.

Таким чином, нормотворчій діяльності органів виконавчої влади притаманна не функція первинного регулювання, а функція підзаконної конкретизації первинного регулювання суспільних відносин, яка виявляється через створення підзаконних нормативно-правових актів на виконання, в межах та з метою конкретизації законів. Так, наприклад, з метою врегулювання питання примусового виконання рішень юрисдикційних органів Верховною Радою України було прийнято Закон «Про виконавче провадження» [2, с. 142] та відповідно до нього з метою визначення окремих питань організації виконання рішень судів та інших органів, їх посадових осіб, які відповідно до зазначеного Закону підлягають примусовому виконанню.

Загальновизнаною функцією правотворчості вважається «функція відновлення правового матеріалу», яка в узагальненому розумінні передбачає оновлення діючих нормативно-правових актів шляхом внесення змін, доповнень, викладення у новій редакції, визнання такими, що втратили чинність або скасування.

На нашу думку, вищезазначену функцію нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади доцільно розділити та визначити як функцію удосконалення законодавства, яка виявляється в оновленні підзаконних нормативно-правових актів й реалізується шляхом вчинення дій із внесення змін, доповнень або викладення нормативно-правового документа у новій редакції, та функцію очищення законодавства, що виявляється через вчинення дій із визнання певного акта таким, що втратив чинність або його скасування. Важливо зазначити, що підставами для реалізації нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади функцій удосконалення та очищення нормативно-правової бази можуть бути наступні фактори: зміни у суспільному житті, економічні, політичні, правові тощо; суперечності, помилки в нормативно-правовому акті або неузгодженості з іншими нормативними документами; прийняття або зміни і доповнення у законі, на підставі якого реалізується відповідний підзаконний нормативно-правовий акт.

Наступною функцією правотворчості (нормотворчості), на думку деяких науковців, вважається функція заповнення прогалин у праві. Прогалина в законодавстві та праві – це недолік, який потребує усунення. Разом із тим відомо, що науковцями визнаються також такі види недоліків, які визначають недосконалість нормативно-правових актів, як «юридичні колізії», «конкуренція правових норм», «правотворчі помилки», «дефекти у праві», «правові деформації», «технічні прогалини», які однак відмежовуються від прогалин законодавства і права [3, с. 9].

Останньою нормотворчістю є функція впорядкування законодавства, яка складається з кодифікаційної або систематизаційної правотворчості [4, с. 29-30]. Прийняття нормативно-правових актів, внесення змін і доповнень до них, визнання такими, що втратили чинність та скасування, зумовлюють необхідність упорядкування діючих нормативно-правових актів, приведення їх у систему, видання певних видів збірників законодавства. Разом із тим нормотворець приділив окрему увагу функції нормотворчих органів – органів виконавчої влади із систематизації законодавства. Так, нормотворець визначив поняття систематизації законодавства, як «упорядкування законодавства, приведення його до внутрішньоузгодженої системи».

Таким чином, функції нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади – це певні напрямки нормотворчої діяльності відповідних органів стосовно підзаконних нормативно-правових актів. Функції нормотворчості, їх зміст відіграють важливу роль при дослідженні питань нормотворчої діяльності органів виконавчої влади та вбачається, що всі вони взаємопов'язані і реалізуються в нормотворчому процесі. До функцій нормотворчої діяльності нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади належать: функція підзаконної конкретизації первинного регулювання суспільних відносин (створення підзаконних нормативно-правових актів); функція удосконалення законодавства (вчинення дій із внесення змін, доповнень або викладення нормативно-правового документа у новій редакції); функція очищення законодавства (вчинення дій із визнання певного акта таким, що втратив чинність або його скасування); функція впорядкування підзаконних нормативно-правових актів (діяльність із систематизації підзаконних нормативно-правових актів шляхом паперового та електронного обліку, кодифікації, інкорпорації та консолідації).

Література:

1. Жидецька В.В. Стадії нормотворчого провадження міністерств в Україні. *Держава і право. Серія : Юридичні науки*. 2016. Вип. 74. С. 49-58.
2. Рясюк А.О. Відомча нормотворча діяльність в Україні та шляхи її модернізації. *Наука і правоохорона*. 2019. № 1. С. 140-147.
3. Кудрявцев І.О. Класифікація підзаконних нормативно-правових актів. *Правова держава*. 2017. № 25. С. 7-13.
4. Яцків І.Я. Забезпечення ефективності нормативно-правових актів органів публічного управління: вітчизняний і європейський досвід. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2018. Вип. 2. С. 24-40.

Біла В. Р.
кандидат юридичних наук, доцент,
заступник начальника факультету підготовки, перепідготовки
та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
з навчально-методичної роботи

Університет державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Київська область, Україна

ВПЛИВ НОРМАТИВНОЇ КОНСТРУКЦІЇ НА ДОКТРИНАЛЬНЕ ТЛУМАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ДОГОВОРУ

Адміністративний договір є достатньо новою формою публічного адміністрування, яка з часів нормативного закріплення зазнала значних змін. Так у редакції Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) 2005 року адміністративний договір визначався як «дво- або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди» [1]. Таке визначення адміністративного договору знаходило критику у науковій літературі [2, с. 211], в тому числі і наших попередніх публікаціях [3].

У чинній редакції КАСУ 2017 року враховано наявні на той час зауваження до визначення адміністративного договору та презентовано його як: «спільний правовий акт суб'єктів владних повноважень або правовий акт за участю суб'єкта владних повноважень та іншої особи, що ґрунтується на їх волеузгодженні, має форму договору, угоди, протоколу, меморандуму тощо, визначає взаємні права та обов'язки його учасників у публічно-правовій сфері і укладається на підставі закону: а) для розмежування компетенції чи визначення порядку взаємодії між суб'єктами владних повноважень; б) для делегування публічно-владних управлінських функцій; в) для перерозподілу або об'єднання бюджетних коштів у випадках, визначених законом; г) замість видання індивідуального акта; ґ) для врегулювання питань надання адміністративних послуг» [1].

Відмінність між вказаними визначеннями адміністративного договору полягає не лише у уточненні предмету таких договорів, однак і в сутнісних ознаках, що впливають на зміст поняття та вимагають переосмислення науковою спільнотою.

Перш за все вкажемо на зміну формулювання його приналежності до сфери регулювання публічно-правових відносин. Замість вказівки на обов'язковість реалізації суб'єктом владних повноважень в адміністративному договорі владно-управлінських функцій, встановлено, що такий